

N.F.S. Grundtvigs grundlovstale

Taler

Nikolai Frederik Severin
Grundtvig
Forfatter, teolog, digter

Dato

5. juni 1857

Sted

Tivoli, København

Omstændigheder

Talen blev holdt ved Grundlovsfest i Tivoli.

Det er Danmarks Riges Grundlov, vi ere samlede for høitideligt at ihukomme, og for at udtale vore Beslutning, at staae og stride for den til det Yderste, og det kan den nok fortjene, men vi maa dog herved ingenlunde glemme, at ogsaa her er Hovedsagen "Danmarks Rige", thi at et Rige kan bestaae i mange hundrede Aar og bestaae med Ære, uden at have saa god en Grundlov som vor, det kan og skal vi have lært af Danmarks Riges Historie, som da ogsaa viser, at egentlig saasnt Danmark Rige søgte en god Grundlov, saa fik det den, men hele Verdens Historie kan og skal lære os, at selv den allerbedste Grundlov, naar den mister sit Rige, da er den tilovers og leder kun forgjæves om et nyt Rige, og det er da frem for alt klart, at dersom Danmarks Riges Grundlov mistede sit Rige og skulde lede sig et op i det store Tydskland, da fandt den det aldrig.

Men naar vi nu er først og sidst, baade for Grundlovens og for vor egen Skyld, maae holde på Danmarks Rige til det Yderste, da maae vi huske vel paa hvad mange baade ude og inde synes at have glemte, og det er: hvor Danmarks Rige ligger? hvad Sprog Folket i det Rige Taler? og hvad der gjør det Riges Grundlov kjendeligt fra andre Rigers? og skjøndt vi vist Alle som Een finder disse tre Spørgsmaal lette at besvare, saa synes de dog at falde mange hardtad ubesvarlige, saa de følgelig slet ikke kan finde det Danmarks Rige, der skal forsvares til det Yderste. Men see, Danmarks Rige, det ligger jo dog, som man gjennem mange Tider har vidst at fortælle, nordenfor Tydskland, og det Sprog, som Folket i det Rige taler med hverandre, det er jo Danske, og hvad der gjør Danmarks Riges Grundlov kjendelig fra de felste andre Rigers og især fra de tydske Rigers, det er jo Frihed, som den baade er kommet af og vil føre til, saa at, om vi end selv kan være noget Skyld i, at fremmede Folk ikke ret kan finde Rede i Grændserne imellem Danmark og Tydskland, saa er det dog lige vist, at Danmarks Rige

ligger ikke i Tydskland, men nordenfor, og om end Folk i Danmark er meget føielige ikke blot efter Evne, men selv over Evne, til at tale allehaande fremmede Tungemaal, saa er og bliver Danske dog det Tungemaal, de tale og maa tale med hverandre for at blive forstaaende, og om der endelig ogsaa kan tvistes endel om, hvor frisindet Danmarks Riges Grundlov er, saa ved vi dog Alle, at den største menneskelige Frihed, som vi ogsaa her benytter os af til at tale rent ud i, hvad vi mener, denne Ordets og Talens Frihed, som er meget sjelden og findes slet ikke i det store Tydskland, den Hjemler Danmarks Riges Grundlov os.

Have vi nu saaledes besindet os paa, hvad det er for et Danmarks Rige med dets Grundlov, vi have fuldt og fast Sinde at forsvare til det Yderste, da maae vi vel, paa en Tid, da alle ere enige om, det staaer i Fare, tænke os om, hvordan vi da bedst kan forsvare det, og hvor vi helst maatte søge Hjælp, naar vi syntes, det ei ret vilde forslaae, hvad vi altid have fundet i hvad vi kalde Guds og vort Eget, og da nu Ingen veed at nævne anden udvortes Hjælp for Danmarks Rige, end Eet af To: Et Tydsk Forbund eller et Nordisk Forbund, saa mener jeg, at her for os er Intet at vælge imellem, thi at søge Hjælp hos det Tydske Forbund, som slet ikke vil, at Danmarks Rige maa ligge nordenfor Tydskland, eller at det danske Folk maa tale Dansk, eller at Ordets og Talens grundlovlige Frihed maa bestaae, det var dog alt for galt, saa, når det er blæst os i Ørene baade med Østenvind og med Søndenvind, at hvad Fare vi end kunde løbe ved at tye til det Tydske Forbund, saa var Faren ved et Nordisk Forbund dog langt større for Danmark og det danske Folk, saa de vilde gaae rent i Stykker og aldrig blive hele igjen, da er det i mine Tanker kun godt til at lee ad, thi man kan sog ikke blive til mindre end Intet, og vi med Danmarks Rige bleve aabenbar tilintetgjorte ved at omfavnes af det tydske Forbund. Derhos er det da ogsaa klart nok, at naar de tre Nordiske Riger indgik et Nordisk Forbund til fælles Bedste, da baade gjorde de noget meget Fornuftigt, og vilde høste meget Gavn deraf, uden at det fornuftigvis kunde falde nogen af dem ind at ødelægge hinanden, og man har derfor ogsaa fundet det nødvendigt at lægge til, at et Nordisk Forbund vistnok er en meget poetisk Tanke, men aldeles udførlig, altsaa en Umulighed.

At nu virkelig et nordisk Forbund til fælles Forsvar af de tre nordiske Riger og alt ægte Nordisk i Aand og Tungemaal og fir Forfatning, er en meget poetisk Tanke, det vil jeg ingenlunde negte, thi alt Stort og Dybt med gjennemgribende Sandhed er jo meget poetisk, men at man ikke behøver at være meget poetisk for at falde paa den Tanke eller for at finde den udførlig og gavnlige, det kan jeg vist ikke give Dem noget klarere eller umistænkligere Bevis paa, end hvad der staar i

vor gamle Rimkrønike, som Inge har beskyldt for at være meget poetisk, især i det Hjørne, hvor Taler er om Calmar-Unionen, der jo var et nordisk Forbund, som bestod et Hundrede Aar. Om dette nordiske Forbund siger nu Rimsmeden, som levede henimod Slutningen deraf:

Den Snor som lægges af Strenge tre,

Den brister fuld neppeligen,

Det siger Vismand foruden Spe,

Om hun lægges lempeligen,

Og skjøndt selv Rimene kun ere maadelige og Poesien slet ingen, saa viser det dog, at man i Danmark fandt det nordiske Forbund baade muligt og ønskeligt, og skjønt jeg just ikke tør sige med samme gamle Rimsmed:

Ingen Vold eller Verdens Magt

Kan de samme Riger beskade,

Imens de blive ved samme Pagt,

saa tør jeg dog godt sige, at den Snor, som lagdes lempelig af de tre nordiske Rigers Strænge, den skulde ikke lettelig briste, og selv en af den virkelige Stormagter skulde havde ondt ved at sprænge den.

Jeg vil derfor slutte ligesom den gamle Rimsmed:

Thi raader jeg alle de gode Mænd,

Som skulde de Riger forsvare,

Ridder og Svenne hver og en,

De lade dem sammen være!

Lyder paa ingen Uvenners Raad,

Som eder vil andet raade!

Thi det staaer soleklart for mig, at kun alle tre Rigers Uvenner kunne fraraade os det nordiske Forbund, som for vore Øine er Rigets og Folkets og hele Nordens eneste Frelse.

Medens jeg derfor intet Ønske har for det tydske Forbund, uden at vi, jo før jo hellere, maa blive det aldeles qvit, saa er det mit inderlige Ønske for det nordiske Forbund, at, som vi nylig sang, Nordens Sønnders Hjertelag.

Gjenføder af sig selv en Pagt,

Som kan bestaae!

Længe leve det gjenfødte nordiske Forbund!

Tags

Grundlovstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/grundtvigs-tale-ved-grundlovsdag-d-5-juni-1857-til-grundlovsfest-i-tivoli>